

Primeres normes UNE en català

L'article versa sobre la importància, les característiques i les expectatives de la traducció al català de les normes UNE.

El 21 de desembre de 2006 es van presentar a Barcelona les primeres normes UNE editades en llengua catalana. Aquest acte representava la consecució d'un objectiu llargament esperat per diferents col·lectius d'especialistes catalans, pel qual s'havia treballat intensament durant molt de temps i des de diferents instàncies i organismes.

Les normes són documents d'aplicació voluntària que contenen especificacions tècniques basades en els resultats de l'experiència i del desenvolupament tecnològic. Les normes són elaborades per consens entre totes les parts interessades i involucrades en l'activitat de la qual aquestes tracten, i cal que tinguin l'aprovació d'un organisme de normalització reconegut.

Les normes són l'eina fonamental per al desenvolupament industrial i comercial d'un país, atès que serveixen com a base per a millorar la qualitat en la gestió de les empreses, en el disseny i fabricació dels productes, en la prestació de serveis... Així mateix, permeten als consumidors i usuaris saber el nivell de qualitat i seguretat que han d'exigir als productes i serveis que utilitzen.

Efectivament, avui dia hi ha normes per a gairebé tot. Normes sobre la composició i les característiques de les matèries primeres (plàstics, acers, fusta...), normes sobre productes industrials (caragols, eines, electrodomèstics...), sobre productes de consum (joguines, mobiliari, sabates, productes alimentaris...), maquinària, serveis de neteja, residències de la tercera edat...

En l'àmbit internacional hi ha dos organismes de normalització: la Comissió Electrotècnica Internacional (CEI), responsable de l'elaboració de normes internacionals sobre electrotècnica i electrònica, i l'Organització Internacional de Normalització ISO, que s'ocupa de la resta de sectors d'activitat. L'ISO i la CEI comparteixen la responsabilitat de l'elaboració de les normes relatives a les tecnologies de la informació. L'objectiu d'aquestes organitzacions és fomentar el desenvolupament en el món de les activitats de normalització, a fi de facilitar els intercanvis de béns i serveis entre països i una estreta cooperació en els camps intel·lectual, científic, tècnic i econòmic. L'Organització Mundial del Comerç recomana l'ús d'aquestes normes en les transaccions comercials. No hi ha dubte que la vida seria molt més difícil sense aquesta activitat normalitzadora: imaginem-nos, per exemple, que la potència del corrent elèctric, les mides dels DVD o la composició de la benzina fossin diferents a cada país.

AENOR és el representant espanyol de ple dret dels organismes internacionals i europeus de normalització, i participa en els seus òrgans de govern i en

**Importància de les
normes**

els treballs desenvolupats pels seus òrgans tècnics. Com a organisme europeu de normalització està obligat a adoptar, sense modificacions, les normes europees que s'hi elaboren. Per això, les normes elaborades pel Comitè Europeu de Normalització (CEN), pel Comitè Europeu de Normalització Electrotècnica (CENELEC) o per l'Institut Europeu de Normes de Telecomunicació (ETSI) esdevenen sistemàticament normes UNE, que són les normes vigents a l'Estat espanyol.

Per elaborar les normes UNE, AENOR compta amb uns òrgans tècnics, anomenats comitès tècnics de normalització, que estudien i plantegen les necessitats de cada sector i elaboren i aproven les normes. Cada comitè està integrat per un president, un secretari pertanyent a alguna associació empresarial, i una sèrie de vocals de totes aquelles entitats que tenen interès en la normalització d'un tema en concret (fabricants, Administració, consumidors, laboratoris, centres d'investigació, AENOR...).

Un acord històric

Tradicionalment els especialistes catalans han tingut un paper molt important en l'activitat normalitzadora d'AENOR, especialment en alguns àmbits com el tèxtil o l'electrònic. Actualment, una cinquena part de les secretaries i presidències dels comitès tècnics de normalització tenen la seu a Catalunya. Encara que molts dels membres d'aquests comitès tenen també com a llengua de treball habitual el català, i fins i tot en alguns casos han elaborat versions internes de les normes UNE en català, fins ara l'única versió oficial de les normes era la castellana.

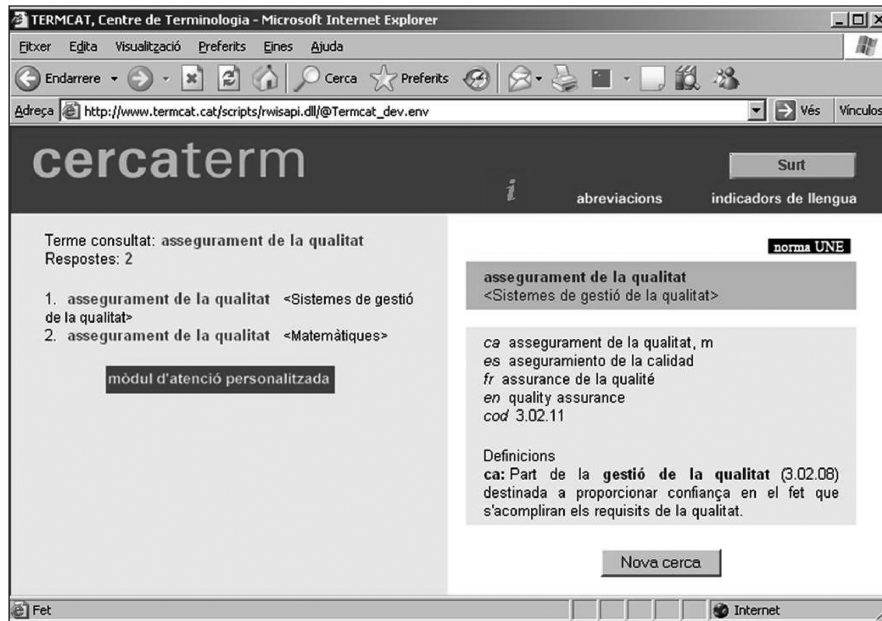
L'any 2005, després de diverses gestions portades a terme per diferents persones i institucions, entre les quals cal destacar especialment la Fundació Torrens-Ibern, es va signar un conveni entre AENOR i el TERMCAT que permetria disposar d'una versió catalana oficial de les normes produïdes per AENOR. En virtut d'aquest conveni, el TERMCAT traduiria les normes UNE terminològiques (és a dir, les normes concebudes com a glossaris) i col·laboraria amb AENOR a editar-les. Podia considerar-se un acord històric perquè s'obria la porta que per primera vegada AENOR edités normes oficials en una llengua diferent de la castellana.

El procés de traducció

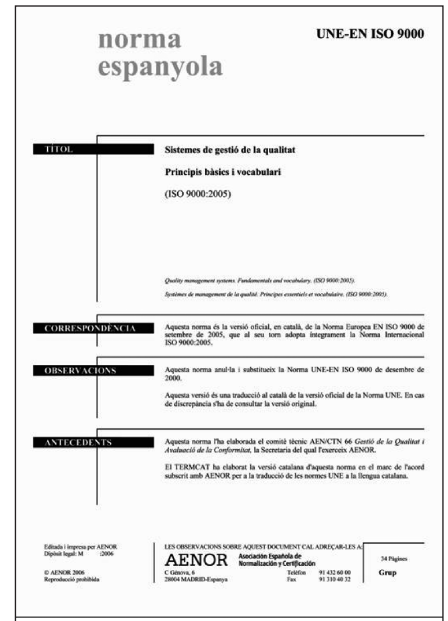
Tan bon punt es va haver signat l'acord entre el TERMCAT i AENOR, la primera tasca que es va emprendre, en una fase pilot, va ser establir els procediments i els fluxos de treball que permetessin un resultat de qualitat de la traducció i alhora que aquesta fos totalment fidel a l'original. En aquest sentit, un element que es va considerar clau per a garantir la coherència i la consistència de les traduccions terminològiques va ser la informatització de les dades en una base que permetés introduir controls de qualitat i reutilitzar posteriorment les propostes denominatives. Per aquest motiu es va optar per tractar tota aquesta informació, d'una banda, amb el gestor de terminologia del TERMCAT, el GdT, una eina específicament dissenyada per al tractament i la gestió de repertoris terminològics en més d'una llengua, i, de l'altra, amb una eina de traducció assistida per ordinador.

La traducció de les normes pròpiament dita, sempre partint de l'original en castellà, sistemàticament es compara amb les versions oficials en anglès i en francès, i especialment en casos d'interpretació dubtosa. Quan s'ha elaborat una

Imatge 1. Consulta d'un terme de la norma UNE-EN ISO 9000 al Cercaterm.

Imatge 2. Portada de la versió catalana de la norma UNE-EN ISO 9000.

primera versió catalana de la norma, es demana a institucions o organismes representatius del sector que la validin i resolguin les qüestions que han sorgit al traductor. Un cop resoltes aquestes qüestions, la norma es presenta al Consell Supervisor del TERMCAT, perquè la ratifiqui. No en va el Consell Supervisor, integrat per membres designats per l'Institut d'Estudis Catalans i el TERMCAT, és l'òrgan que fa vint anys que vetlla per la normalització de la terminologia catalana. Finalment la norma és enviada a AENOR perquè l'editi i la difongui.

La versió catalana d'aquestes normes es pot adquirir al web d'AENOR (www.aenor.es) i a través de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya (www.eic.es). El TERMCAT, per la seva banda, també difon, a través del Cercaterm (www.termcat.cat), el seu servei de consultes terminològiques a Internet, els termes catalans fixats en la norma, amb una llegenda específica que indica en quina norma apareixen i quin comitè els ha elaborat.

Durant l'any 2006 s'han traduït i publicat quatre normes:

- UNE-EN ISO 9000:2005 *Sistemes de gestió de la qualitat - Principis bàsics i vocabulari*
- UNE-EN ISO 9001:2000 *Sistemes de gestió de la qualitat - Requisits*
- UNE-EN ISO 18513:2004 *Serveis turístics - Hotels i altres tipus d'allotjament turístic - Terminologia.*
- UNE-ISO 14050:2005 *Gestió ambiental - Vocabulari*

Els criteris pels quals s'han seleccionat aquestes normes són, fonamentalment, l'actualitat, el grau de difusió, la representativitat i, també, el fet que algunes ja havien estat tractades anteriorment (és el cas de la norma UNE-EN ISO 9000, per exemple, de la qual es disposava d'una traducció prèvia de la Universitat Politècnica de Catalunya).

Primeres normes traduïdes

Acte de presentació de les normes.

Tal com estableix el protocol de treball, totes aquestes normes han estat validades per organismes representatius dels sectors en què tenen incidència. Concretament, especialistes de la Universitat Politècnica de Catalunya han ratificat el contingut de les normes de qualitat; tècnics de l'Escola Universitària d'Hoteleria i Turisme CETT i del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa de la Generalitat de Catalunya, la norma de serveis turístics; i experts del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat, la norma de gestió ambiental.

Aquestes quatre normes van ser presentades el mes de desembre a la seu del Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya, en un acte en què van intervenir alts representants de l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya, d'AENOR, de l'Institut d'Estudis Catalans, de la Secretaria de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya i del TERMCAT.

Amb motiu d'aquesta presentació, el TERMCAT va elaborar conjuntament amb AENOR un calendari per a l'any 2007 que conté dotze precisions terminològiques en català, una per mes, extretes de la norma UNE-EN ISO 9000 de Sistemes de gestió de la qualitat, com ara la definició de *traçabilitat*, la diferència entre *eficàcia* i *eficiència* o els tipus de documents utilitzats en la gestió de la qualitat.

Properes normes

La difusió d'aquestes primeres normes ha motivat que diversos col·lectius d'especialistes, incloent-hi alguns comitès tècnics d'AENOR amb seu a Catalunya, s'hagin adreçat al TERMCAT per sol·licitar que es faci la versió catalana de les normes del seu sector, com és el cas del subcomitè 7 (gènere de punt) del comitè tècnic 40 (indústria tèxtil) d'AENOR; del Comitè de Catalunya de l'itSMF (IT Service Management Forum), que elabora la norma UNE-ISO/IEC 20000-1/2, de gestió de serveis de tecnologies de la informació, o de la Subdirecció General d'Arxius de la Direcció de Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, que han sol·licitat la traducció de normes ISO de gestió documental, de gran repercussió en diversos sectors.

Imatge 3. Pàgina del calendari 2007 de la gestió de la qualitat

La implicació dels experts de cada àmbit en l'elaboració de la versió catalana de les normes és un element clau per a la difusió posterior de la terminologia fixada, i en aquest sentit probablement a partir d'ara la petició explícita de traducció formulada per especialistes serà el criteri més important a tenir en compte en el moment de seleccionar les noves normes que caldrà traduir, que esperem que en siguin moltes.

